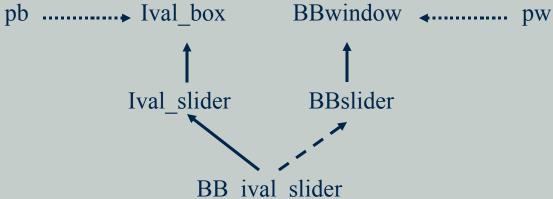
Dzisiejszy wykład

- **■** Hierarchie klas i rzutowanie
- **■** Informacja o typach w czasie wykonania (RTTI)
- Wskaźniki do składowych
- **■** Operatory *new* i *delete*
- **■** Obiekty tymczasowe

Rzutowanie

- Sensownym użyciem klasy *Ival_box* jest przekazanie obiektów tego typu do systemu kontrolującego ekran i spowodowaniu, by system przekazywał obiekty z powrotem do programu użytkowego, gdy coś się zacznie dziać
- Systemowy interfejs użytkownika nie zna naszej klasy, jest wyspecyfikowany w kategoriach własnych klas i obiektów systemu (okna, suwaki etc.), a nie klas naszej aplikacji
- ➡ Tracimy informacje o typie obiektów przekazywanych
  do systemu i później przekazywanych nam z powrotem
- ➡ Potrzebujemy operacji pozwalającej na odtworzenie "zagubionego" typu obiektu

Operator *dynamic_cast* przekazuje poprawny wskaźnik, gdy obiekt ma spodziewany typ, a wskaźnik zerowy w przeciwnym przypadku

W przypadku wielodziedziczenia, oprócz rzutowania w dół (do klasy pochodnej) i rzutowania w górę (do klasy podstawowej) może występować również rzutowanie skrośne (do klasy siostrzanej)

- Operator *dynamic_cast* przyjmuje dwa argumenty: typ w nawiasach ⇔ oraz wskaźnik lub referencję w nawiasach ()
- ➡ Przy konwersji

```
dynamic\_cast < T^* > (p)
```

jeżeli p jest typu T^* lub dostępną klasą podstawową klasy T, to wynik jest dokładnie taki sam, jak byśmy po prostu przypisali p na T^* , np.:

```
class BB_ival_slider : public Ival_slider, protected BBslider {
    // ...
};
void f(BB_ival_slider* p)
{
    Ival_slider* pi1 = p; // ok
    Ival_slider* pi2 =dynamic_cast<Ival_slider*>(p) ; // ok
    BBslider* pbb1 =p; // error: BBslider is a protected base
    BBslider* pbb2 = dynamic_cast<BBslider*>(p) ; // ok: pbb2 becomes 0
}
```

- ➡ Poprzedni przypadek jest mało interesujący, ale ilustruje fakt, że dynamiczne rzutowanie nie pozwala na przypadkowe naruszenie ochrony prywatnych i chronionych klas podstawowych
- ☐ Celem dynamicznego rzutowania jest radzenie sobie wówczas, jeżeli kompilator nie może określić poprawności konwersji. Wtedy operator

```
dynamic\_cast < T*>(p)
```

sprawdza obiekt wskazywany przez *p* (jeżeli taki istnieje). Jeśli ten obiekt pochodzi z klasy *T* lub ma unikatową klasę podstawową typu *T*, to *dynamic_cast* przekazuje wskaźnik typu *T** do tego obiektu, w przeciwnym razie 0.

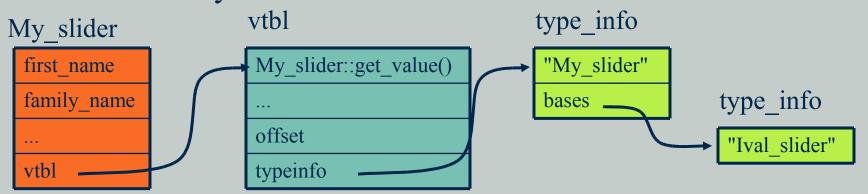
■ Jeżeli *p* ma wartośc zero, to wynikiem operacji jest również zero.

★ Aby wykonać rzutowanie w dół lub skrośne,

dynamic_cast wymaga wskaźnika lub referencji

do typu polimorficznego

- ➡ Wymaganie, by typ wskaźnikowy był polimorficzny, upraszcza implementację dynamicznego rzutowania, ponieważ ułatwia znalezienie miejsca na przechowanie niezbędnych informacji o typie obiektu
- Typowa implementacja dołącza do obiektu "obiekt z informacją o typie", umieszczając wskaźnik do informacji o typie w tablicy metod wirtualnych obiektu

■ Offset jest przesunięciem, pozwalającym na znalezienie początku pełnego obiektu, gdy ma się tylko wskaźnik do polimorficznego podobiektu

Docelowy typ dynamicznego rzutowania nie musi być polimorficzny. Pozwala to zapakować typ konkretny w polimorficzny, np. w celu przesłania przez obiektowy system wejścia-wyjścia, a później wypakować typ konkretny:

```
class Io_obj{ // base class for object I/O system
  virtual Io_obj* clone() = 0;
};
class Io_date : public Date, public Io_obj{ };
void f(Io_obj* pio)
{
  Date* pd = dynamic_cast<Date*>(pio) ;
  // ...
}
```

■ Można użyć dynamicznego rzutowania do void*, aby określić adres początku obiektu typu polimorficznego, np:

```
void g(Ival_box* pb,Date* pd)
{
  void* pd1 = dynamic_cast<void*>(pb) ; // ok
  void* pd2 =dynamic_cast<void*>(pd) ; // error: Date not polymorphic
}
```

Dynamiczne rzutowanie referencji

- Aby uzyskać polimorficzne zachowanie, trzeba dostawać się do obiektu przez wskaźnik lub referencję.
- Gdy używa się dynamicznego rzutowania do typu wskaźnikowego, to 0 oznacza niepowodzenie.
- W przypadku rzutowania referencji, zgłaszany jest wyjątek bad cast

Jeśli użytkownik chce być chroniony przed złym rzutowaniem referencji, musi dostarczyć odpowiednią procedurę obsługi

Nawigacja po hierarchii klas

- □ Gdy używa się pojedynczego dziedziczenia, to klasa i jej klasy pochodne tworzą drzewo zakorzenione w jednej klasie podstawowej
- **♯** Gdy używa się wielodziedziczenia, to nie ma jednego korzenia.
- I Jeżeli ta sama klasa pojawia się w hierarchii więcej niż jeden raz, to musimy być ostrożni, odnosząc się do obiektu lub obiektów reprezentujących tę klasę

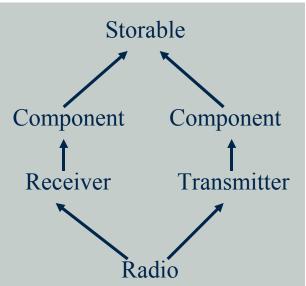
  I Jeżeli ta sama klasa pojawia się w hierarchii więcej niż jeden raz, to musimy być ostrożni, odnosząc się do obiektu lub obiektów reprezentujących tę klasę

  I Jeżeli ta sama klasa pojawia się w hierarchii więcej niż jeden raz, to musimy być ostrożni, odnosząc się do obiektu lub obiektów reprezentujących tę klasę

Nawigacja po hierarchii klas

Rozważmy następującą kratę klas

```
class Component : public virtual Storable
{ /* ... */ };
class Receiver : public Component
{ /* ... */ };
class Transmitter : public Component
{ /* ... */ };
class Radio : public Receiver, public
Transmitter{ /* ... */ };
```


Dbiekt *Radio* ma dwa podobiekty klasy *Component*. W rezultacie dynamiczne rzutowanie z *Storable* do *Component* w *Radio* będzie niejednoznaczne i przekaże 0. Nie ma sposobu na określenie, o który *Component* chodziło programiście

```
void h1(Radio& r)
{
  Storable* ps= &r;
  // ...
  Component* pc = dynamic_cast<Component*>(ps) ; // pc = 0
}
```

Nawigacja po hierarchii klas

- Wykrywanie w czasie wykonania niejednoznaczności tego rodzaju jest potrzebne tylko w odniesieniu do wirtualnych klas podstawowych. Zwykłe klasy podstawowe podczas rzutowania w dół (w kierunku klasy pochodnej) zawsze mają unikatowy podobiekt danego rzutowania (lub żaden).
- Równoważna niejednoznaczność pojawia się podczas rzutowania w górę (w kierunku klasy podstawowej). Taką niejednoznaczność można wykryć w czasie kompilacji

Rzutowania statyczne i dynamiczne

■ Operator *dynamic_cast* może rzutować z polimorficznej wirtualnej klasy podstawowej do klasy pochodnej lub siostrzanej. Operator *static_cast* nie bada rzutowanego obiektu, więc nie może rzutować

```
Storable

Component

Component

Component

Receiver prec= &r; // Receiver is ordinary base of Radio

Radio* pr = static_cast<Radio*>(prec) ; // ok, unchecked

pr = dynamic_cast<Radio*>(prec) ; // ok, runtime checked

Storable* ps= &r; // Storable is virtual base of Radio

pr = static_cast<Radio*>(ps) ;

// error: cannot cast from virtual base

pr = dynamic_cast<Radio*>(ps) ; // ok, runtime checked

Radio

Radio
```

- Operator dynamicznego rzutowania wymaga polimorficznego argumentu.
- ➡ Z użyciem operatora dynamic_cast wiąże się niewielki koszt czasu wykonania. Jeżeli w programie stosuje się inne sposoby zapewnienia, że rzutowanie jest poprawne, można stosować static cast.

Rzutowania statyczne i dynamiczne

Kompilator nie otrzymuje informacji o pamięci wskazywanej przez *void**. Do rzutowania z *void** jest potrzebny *static cast*:

```
Radio* f(void* p)
{
   Storable* ps = static_cast<Storable*>(p) ; // trust the programmer
   return dynamic_cast<Radio*>(ps) ;
}
```

Zarówno *dynamic_cast* jak i *static_cast* respektują *const* i kontrolę dostępu, np:

```
class Users : private set<Person> { /* ... */ };
void f(Users* pu, const Receiver* pcr)
{
   static_cast<set<Person>*>(pu) ; // error: access violation
   dynamic_cast<set<Person>*>(pu) ; // error: access violation
   static_cast<Receiver*>(pcr) ; // error: can't cast away const
   dynamic_cast<Receiver*>(pcr) ; // error: can't cast away const
   Receiver* pr = const_cast<Receiver*>(pcr) ; // ok
   // ...
}
```

Nie można rzutować do prywatnej klasy podstawowej, a usunięcie *const* rzutowaniem wymaga użycia *const_cast*. Jednak wynik jest bezpieczny tylko wtedy, gdy obiektu nie zadeklarowano pierwotnie jako *const*.

Podsumowanie operatorów rzutowania

- **■** static cast
  - niesprawdzone rzutowanie między typami spokrewnionymi
- **■** *dynamic_cast*
  - sprawdzone rzutowanie między typami spokrewnionymi
- **#** const_cast
  - usunięcie atrybutu const z obiektu
- **■** reinterpret_cast
  - rzutowanie między typami niespokrewnionymi (np. int i wskaźnik)
- **■** Rzutowanie w stylu C (*T*)*e*
  - dowolna konwersja, jaką można wyrazić jako kombinację operatorów static_cast, reinterpret_cast i const_cast

Konstrukcja i destrukcja obiektu klasy

- ➡ Obiekt klasy jest budowany z "surowej pamięci" za pomocą swoich konstruktorów i wraca do stanu "surowej pamięci" po wykonaniu swoich destruktorów

Operator typeid

- Operator *typeid* zwraca obiekt reprezentujący typ swojego argumentu
- typeid zachowuje się jak funkcja o następującej deklaracji:

```
class type_info;
const type_info& typeid(type_name) throw(bad_typeid) ;// pseudo declaration
const type_info& typeid(expression) ; // pseudo declaration
```

- **#** *type_info* jest zdefiniowany w bibliotece standardowej, w pliku nagłówkowym < typeinfo >
- Najczęściej *typeid()* używa się do znalezienia typu obiektu wskazanego wskaźnikiem lub referencją:

Operator typeid

Niezależna od implementacji część *type_info* wygląda następująco:

```
class type_info {
  public:
    virtual ~type_info() ; // is polymorphic
    bool operator==(const type_info&) const; // can be compared
    bool operator!=(const type_info&) const;
    bool before(const type_info&) const; // ordering
    const char* name() const; // name of type

private:
    type_info(const type_info&) ; // prevent copying
    type_info& operator=(const type_info&) ; // prevent copying
    // ...
};
```

- Metoda *before()* umożliwia sortowanie obiektów. Nie ma związku między zależnościami definiowanymi przez *before()*, a relacjami dziedziczenia
- Nie gwarantuje się istnienia dokładnie jednego obiektu *type_info* dla każdego typu w systemie
  - równość należy testować używając == na obiektach *type_info*, a nie na wskaźnikach do takich obiektów

Operator typeid

- Czasami trzeba znać właściwy typ obiektu, by wykonać pewną standardową usługę na całym obiekcie (a nie jedynie na pewnej klasie podstawowej tego obiektu)
- Idealne byłoby, gdyby takie usługi dostępne były jako funkcje wirtualne, by nie trzeba było znać właściwego typu
- Czasami nie można założyć istnienia wspólnego interfejsu dla każdego obsługiwanego obiektu, konieczne więc jest obejście tego problemu przez wykorzystanie znajomości właściwego typu
- Inne zastosowanie to uzyskanie nazwy klasy w celach diagnostycznych:

```
#include<typeinfo>
void g(Component* p)
{
  cout << typeid(*p).name() ;
}</pre>
```

- Znakowa reprezentacja nazwy zależy od implementacji.
- Użyty tutaj napis w stylu C jest umieszczony w pamięci zarządzanej prze system, więc programista nie powinien próbować wykonywać na nim *delete* []

Użycie i nadużycie RTTI

- RTTI = Run Time Type Information
- Jawnej informacji o typie w czasie wykonania powinno się używać tylko wtedy, gdy jest to konieczne
- Kontrola statyczna (w czasie kompilacji) jest bezpieczniejsza, generuje mniejszy narzut i umożliwia pisanie programów o lepszej strukturze
- Można użyć RTII do napisania kiepsko zamaskowanej instrukcji *switch*:

```
// misuse of runtime type information:
void rotate(const Shape& r)
{
  if (typeid(r) == typeid(Circle)) {
    // do nothing
  }
  else if (typeid(r) == typeid(Triangle)) {
    // rotate triangle
  }
  else if (typeid(r) == typeid(Square)) {
    // rotate square
  }
  // ...
}
```

W takiej sytuacji lepiej byłoby użyć funkcji wirtualnych

Wskaźniki do składowych

Wskaźniki do funkcji są przydatne, kiedy klasa ma wiele składowych z takimi samymi argumentami

```
class X {
 double g(double a) { return a*a + 5.0; }
 double h(double a) { return a - 13; }
public:
void test(X*, X);
} ;
typedef double (X::*pf) (double);// pointer to member
void X::test(X* p, X q) {
pf m1 = &X::q;
pf m2 = &X::h;
 double q6 = (p->*m1)(6.0); // call through pointer to member
 double h6 = (p->*m2)(6.0); // call through pointer to member
double g12 = (q.*m1)(12); // call through pointer to member
 double h12 = (q.*m2)(12); // call through pointer to member
int main() {
X i;
 i.test(&i, i);
```

- ->* i *. są specjalnymi operatorami do obsługi wskaźników do składowych
- Wskaźnik do składowej statycznej jest zwykłym wskaźnikiem

Wskaźniki do składowych

Funkcje wirtualne działają jak zwykle

```
class X
public:
 virtual void f (double a) {
    cout << "X::f with parameter "<<a<<endl; }</pre>
virtual ~X(){};
class Y: public X
public:
 void f (double a) {
    cout << "Y::f with parameter "<<a<<endl; }</pre>
};
typedef void (X::*pf) (double); // pointer to member
void test (X * p, X * q)
 pf m = &X::f;
 (p->*m) (6.0);
  (q->*m)(7.0);
int main () {
 X i; Y j;
  test (&i, &j);
```

- Wynika stąd, że wskaźniki do składowych wirtualnych nie są adresami, są przesunięciami w tablicy metod wirtualnych
- Wskaźniki do składowych wirtualnych można wymieniać między przestrzeniami adresowymi

Wskaźniki do składowych i dziedziczenie

- Oznacza to, że bezpiecznie możemy przypisać wskaźnik do składowej klasy podstawowej do wskaźnika do składowej klasy pochodnej, ale nie odwrotnie

```
class X {
  public:
    virtual void start() ;
    virtual ~X() {}
};
class Y : public X {
  public:
    void start() ;
    virtual void print() ;
};
void (X::* pmi)() = &Y::print; // error
void (Y::*pmt)() = &X::start; // ok
```

Operator new i delete

Operatory obsługujące pamięć wolną (new, delete, new [] i delete[]) są zaimplementowane za pomocą funkcji

```
void* operator new(size_t) ; // space for individual object
void operator delete(void*) ;
void* operator new[](size_t) ; // space for array
void operator delete[](void*) ;
```

- Kiedy operator *new* ma przydzielić pamięć dla obiektu, wywołuje *operator new*(), który przydziela odpowiednią liczbę bajtów. Podobnie, kiedy *new* ma przydzielić pamięć na tablicę, wywołuje *operator new*[]().
- Kiedy *new* nie będzie mogło znaleźć wolnej pamięci do przydziału, domyślnie zgłoszony zostanie wyjątek *bad_alloc*
- Możemy określić, co ma zrobić *new*, gdy wyczerpie się pamięć. Kiedy *new* kończy się niepowodzeniem, najpierw wywołuje funkcję podaną jako argument wywołania funkcji *set_new_handler()*, zadeklarowanej w <*new*>

```
void out_of_store() {
  cerr << "operator new failed: out of store\n";
  throw bad_alloc();
}
int main() {
  set_new_handler(out_of_store); // make out_of_store the new_handler
  for (;;) new char[10000];
   cout << "done\n";
}</pre>
```

Operator new i delete

- Można tak zaprogramować funkcję obsługi, aby można było zrobić coś bardziej inteligentnego, niż przerwanie działania programu
- Jeśli programista wie, jak działają funkcje *new* i *delete* (np. jeżeli dostarczył własny operator *new* () i operator *delete*()), to może napisać taką funkcję obsługi błędu, za pomocą której można będzie znaleźć dla *new* trochę pamięci
- Operator *new()* zaimplementowany z użyciem funkcji malloc może wyglądać następująco:

```
void* operator new(size_t size)
{
  for (;;) {
    if (void* p =malloc(size)) return p; // try to find memory
    if (_new_handler == 0) throw bad_alloc() ; // no handler: give up
    _new_handler() ; // ask for help
  }
}
```

- Wynika stąd, że funkcja obsługi może zachować się na dwa sposoby:
  - znaleźć więcej pamięci i wrócić
  - zgłosić wyjątek bad_alloc

Umieszczający operator new

- ☐ Ta wersja jest najprostszą wersją umieszczającego operatora new. Jest zdefiniowana w pliku nagłówkowym <new>

Umieszczający operator new

Umieszczający operator *new* można również wykorzystać do przydziału pamięci z określonej strefy:

```
class Arena {
  public:
     virtual void* alloc(size_t) =0;
     virtual void free(void*) =0;
     // ...
};
void* operator new(size_t sz,Arena* a) {
  return a->alloc(sz) ;
}
```

Obiektom dowolnych typów w miarę potrzeby można przydzielać pamięć z różnych stref

```
extern Arena*Persistent;
extern Arena* Shared;
void g(int i) {
  X* p = new(Persistent)X(i) ; // X in persistent storage
  X* q = new(Shared) X(i) ; // X in shared memory
  // ...
}
```

Destruktor w dalszym ciągu trzeba wywołać jawnie

```
void destroy(X* p,Arena* a) {
 p->~X() ; // call destructor
 a->free(p) ; // free memory
}
```

Umieszczający operator delete

■ Umieszczający operator *delete* jest wywoływany w przypadku wystąpienia wyjątku w konstruktorze tworzonego obiektu

```
void operator delete (void *s, Arena * a)
{
   a->free (s);
};
```

■ Oprócz skalarnych operatorów umieszczających new i delete można również zdefiniować podobne operatory dla tablic

Alokacja pamięci dla klas

```
class Employee {
  // ...
  public:
  // ...
    void* operator new(size_t) ;
    void operator delete(void*, size_t) ;
};
```

■ Składowe *operator new()* i *operator delete()* są niejawnie składowymi statycznymi

```
void* Employee::operator new(size_t s)
{
    // allocate 's' bytes of memory and return a pointer to it
}
void Employee::operator delete(void* p, size_t s)
{
    // assume 'p' points to 's' bytes of memory
    // allocated by Employee::operator new()
    // and free that memory for reuse
}
```

Alokacja pamięci dla klas

- Dzięki argumentowi typu *size_t* w operatorze *delete*, w funkcji przydziału pamięci można uniknąć zapamiętywania informacji o rozmiarze podczas każdego przydziału
- W przypadku, kiedy obiekt jest zwalniany poprzez wskaźnik do jego klasy bazowej, pojawia się problem z podaniem odpowiedniego rozmiaru operatorowi *delete*

```
class Manager : public Employee {
  int level;
  // ...
};
void f()
{
  Employee* p = new Manager; // trouble (the exact type is lost)
  delete p;
}
```

W celu uniknięcia problemu trzeba w klasie bazowej umieścić wirtualny destruktor. Może on być nawet pusty.

```
class Employee {
  public:
    void* operator new(size_t) ;
    void operator delete(void*, size_t) ;
    virtual ~Employee() ;
    // ...
};
Employee::~Employee() { }
```

Przydział pamięci na tablicę

➡ Dla klasy można zdefiniować również tablicowe operatory alokacji i dealokacji pamięci

```
class Employee {
  public:
    void* operator new[](size_t) ;
    void operator delete[](void*, size_t) ;
    // ...
};
void f(int s)
{
    Employee* p = new Employee[s] ;
    // ...
    delete[] p;
}
```

■ Pamięci dostarczy wywołanie

```
Employee::operator new[] (sizeof(Employee) *s+delta)
```

gdzie delta jest pewnym narzutem zależnym od implementacji, a zwolni ją wywołanie

Employee::operator delete[](p,s*sizeof(Employee)+delta)

Obiekty tymczasowe

- Obiekty tymczasowe najczęściej powstają podczas wartościowania wyrażeń arytmetycznych, np. podczas obliczania x*y+z częściowy rezultat x*y musi być gdzieś przechowywany
- Obiekt tymczasowy jest niszczony po zakończeniu obliczania pełnego wyrażenia, w którym został stworzony, chyba, że jest związany z referencją (wtedy później) lub użyto go do zainicjowania nazwanego obiektu (wtedy może być zniszczony wcześniej). Pełne wyrażenie to takie, które nie jest podwyrażeniem żadnego innego

```
void f(string& s1, string& s2, string& s3)
{
  const char* cs= (s1+s2).c_str() ;
  cout << cs;
  if (strlen(cs=(s2+s3).c_str())<8 && cs[0]=='a') {
      // cs used here
  }
}
Wskaźnik do zwolnionego obszaru pamięci
}</pre>
```

- Do przechowania *s1+s2* tworzy się tymczasowy obiekt klasy *string*. Następnie wyłuskuje się z niego wskaźnik do napisu w stylu C. Wreszcie, usuwa się obiekt tymczasowy.
- Warunek instrukcji warunkowej zadziała zgodnie z oczekiwaniami. Nie ma jednak gwarancji, że użycie *cs* wewnątrz instrukcji warunkowej będzie poprawne

Obiekty tymczasowe

```
void g(const string&, const string&) ;
void h(string& s1, string& s2)
{
  const string& s = s1+s2;
  string ss = s1+s2;
  g(s,ss) ; // we can use s and ss here
}
```

 Można również utworzyć obiekt tymczasowy, jawnie wywołując konstruktor. Takie obiekty tymczasowe są niszczone dokładnie tak samo, jak obiekty generowanie niejawnie.

```
void f(Shape& s, int x, int y)
{
   s.move(Point(x,y)) ; // construct Point to pass to Shape::move()
   // ...
}
```